

Hirschfeld en Albarda en met een aantal hoge functionarissen van het gouvernement, onder wie Idenburg, directeur-generaal algemene zaken, van Hoogstraten, hoofd van het departement van economische zaken, en Koets die, zoals vermeld, Idenburg als directeur van het kabinet van de luitenant-gouverneur-generaal had opgevolgd. Men was het er over eens dat de druk op de Republiek zo hoog mogelijk moest worden opgevoerd en dat haar daartoe een ultimatieve nota moest worden overhandigd – werd die nota afgewezen, dan zou militair ingegrepen worden, maar het tijdstip voor zodanig ingrijpen achtte Schermerhorn nog niet gekomen; zou men daartoe nu reeds besluiten, dan zou hij, zei hij, aftreden. Voor Beel was het belang van die mededeling dat Schermerhorn, wiens opinie bij de Partij van de Arbeid veel gewicht in de schaal zou werpen, *in principe* dat militaire ingrijpen aanvaardde. Zo ver waren de leidende figuren van die partij nog niet – toen dan ook Beel en Jonkman naar Nederland terugvlogen (zij namen het besluit tot ontslag van van Mook weer mee), volgden hen Schermerhorn en van Poll; hún taak was het nu, de leidende figuren van de Partij van de Arbeid resp. van de Katholieke Volkspartij voor dat eventuele militaire ingrijpen te winnen.

Wat de KVP betrof, was dat geen probleem, wat de PvdA aanging, wèl: Drees uitte zich bezorgd en Vorrink, Logemann en Joekes maakten het Schermerhorn duidelijk dat het moeilijk zou zijn, de PvdA het militaire alternatief te doen aanvaarden – met dat al werd dat alternatief toch ('zij het met pijn', noteerde Schermerhorn¹) geaccepteerd.

Beel zette door. Conform de met hem gemaakte afspraken werd op 27 mei aan de delegatie van de Republiek een ultimatieve nota overhandigd waarin o.m. voorgesteld werd dat het Indische gouvernement een federaal karakter zou krijgen (d.w.z. dat er onder voorzitterschap van een Nederlandse 'Hoge Vertegenwoordiger van de Kroon' vertegenwoordigers van de Republiek en van Oost-Indonesië in zouden worden opgenomen), dat op economisch en militair gebied zou worden samengewerkt, dat de Republiek het onderhouden van eigen buitenlandse betrekkingen zou opgeven maar ook (en dat was een punt dat nimmer te berde was gebracht) dat Nederland en de Republiek samen een gendarmerie zouden vormen om op heel Java en Sumatra de orde te handhaven – de Republiek moest op dit alles binnen veertien dagen, dus uiterlijk op 10 juni, antwoorden.

Eén dag na de overhandiging van die nota, 28 mei, legde Beel in een

¹ *Het dagboek van Schermerhorn*, p. 581 (30 mei 1947).